

D · N

25/11 1956

FN och Ungern

I en liten skrift, "Brottet mot Ungern", har bokförlaget Natur och Kultur givit en värdefull sammanställning av fakta och opinioner kring den ungerska frihetskampen. Några författare har lämnat redogörelser för Ungerns historiska utveckling, för händelserna i Ungern under de kritiska dagarna i oktober och början av november samt för världspressens hållning till dessa händelser. Härtill kommer översättningar av ungerska frihetsdikter, inlägg av ungerska patrioter och anföranden av svenskar vid skilda demonstrationsmöten. Alla som medverkat till skriftens framställande har gjort det utan ersättning, bokhandlarna säljer skriften utan vinst, hela försäljningsbeloppet går till Svenska röda korsets och Rädda Barnens Ungernhjälp. Skriften är värd att köpa inte blott på grund av sitt syfte, utan därför att den är ägnad att vara en förblivande erinran om vad som hänt och vad vi känt i denna tid.

Den svenska idealism som upprörts av händelserna och ser sitt hopp i Förenta nationerna kommer bäst till uttryck i ett inlägg av författarinnan Sara Lidman. Det är ett vackert inlägg, vittnande om lidelse och ärlighet. "Sovjet har skändat Ungern... Det är en himmelsskriande orätt som begåtts mot Ungerns folk — vi kan aldrig upphöra att begära deras resning och frihet", skriver Sara Lidman. Men ett krig för Ungerns skull får det inte bli. Vi måste ta avstånd från våldet. "Om en enda nation inom sig levde rättträdigt och övade fred, så skulle det utgå en mild men stark strålning från det landet som öppet och fördolt påverkade andra folk." Vi skall vädja till FN "att denna församling måtte orka rädda freden och inom fredens ram återställa friheten åt de kuvade folken"; den vädjan måste vi göra "med en brinnande tilltro". "FN är världens samvete nu, ett samvete i nöd."

Ingen betvivlar det uppriktiga i dessa ord. Men är denna förkunnelse genomtänkt, är den inte tvärtom en metod att fly från verkligheten, att komma ifrån saken, att lämna våra oroliga samveten i FN:s hand? Förkastar vi våldet, måste vi fördöma ungrarnas uppror likaväl som ryssarnas ogärningar. Tror vi att vår fredsvilja skall göra de andra

fredliga bör vi avrusta, alla som vill fred bör avrusta; tror någon att Västerås avrustning skulle göra tyrannerna milda och frigöra de kuvade? Kommer vår "brinnande tilltro" att förvandla FN, att rycka veto-rätten från stormakterna, att framkalla allmän samling kring fred och frihet? Sara Lidmans appell, liksom många andra liknande, blir i själva verket ett försök att vinna frälsning genom en utopism som i en omöjlighet, allas goda vilja, ser räddningen. Det är samma tanke, samma undanflykt som då kristna förr i tiden motiverade överksamhet inför det orättfärdiga med tal om att evangeliets efterföljd skulle göra alla goda. Vi kan i dagens läge inte göra mycket, det är sant, vi vill inte slåss för Ungern, fastän vi vill att ungrarna skall göra det och vill slåss för ett Sverige i Ungerns situation. Men varför förgylla den hållningen med en bön till FN, liksom man förr gjorde det med en bön till Gud?

FN uppträder, det är den enkla sanningen, på samma sätt: man ber, men man gör det i visshet om att inte bli bönhörd. Den 27 oktober upptogs Ungernfrågan på säkerhetsrådets dagordning. Den 4 november, då de ryska vapnen inledde Ungerns krossande, avstogs ett amerikanskt resolutionsförslag om att ryssarna skulle dra tillbaka sina trupper; tio av de elva staterna i rådet (även Jugoslavien) röstade visserligen för förslaget, men Ryssland inlade sitt veto. Sedan gick saken till den i hast sammankallade general-församlingen; skillnaden mellan råd och församling är som bekant att rådet kan fatta bindande beslut, men på grund av veto-rätten aldrig gör det, medan församlingen med majoritet kan utfärda resolutioner, men inte fatta bindande beslut. Församlingen har producerat ett antal resolutioner — mot öststaternas röster och med ett antal asiatiska och afrikanska stater som avstått från att rösta. 4 november: Ryssland skall dra tillbaka sina trupper från Ungern och tillåta FN:s generalsekreterare att sända observatörer dit. 9 november: Ungefär detsamma; ryssarna "uppmannas att omedelbart upphöra med åtgärder mot den ungerska befolkningen vilka står i strid mot normerna och principerna för internationell lag, rätt och moral". Därjämte en

resolution om humanitär verksamhet i Ungern. 21 november: Två resolutioner som fördömde den ryska undertryckningspolitiken och de ryska delegationerna krävde att dessa skulle upphöra och att observatörer skulle få tillträde till Ungern.

"Världssamvetet" har alltså talat, men förgäves. Ryssarna och deras betjänter i Ungern svarar att vad som där sker inte angår yttervärlden, att de som kräver en ändring är fascister och krigshetsare, att det blir krig om man skulle söka intervensera mot ryssarna i Un-

gern, att observatörer inte får komma in för att bevittna vad som sker. Ingenting blir gjort. Vi skulle gärna vilja känna en "brinnande tilltro" till FN, men det går inte, det överstiger förmågan. Vi kan inte avstå från att söka tänka klart, även om vi inte finner en lösning, utan bara möter ett dilemma.